

Igre u ranom učenju engleskog kao stranog jezika u radu s djecom predškolske dobi

Živaković, Vlatka

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Education / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:141:284014>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-02-25**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Vlatka Živaković

**IGRE U RANOM UČENJU ENGLESKOG KAO STRANOG JEZIKA U
RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI**

ZAVRŠNI RAD

Osijek, 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski Izvanredni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

**IGRE U RANOM UČENJU ENGLESKOG KAO STRANOG JEZIKA U
RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI**

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Engleski jezik u struci

Mentor: doc. dr. sc. Manuela Karlak

Student: Vlatka Živaković

Matični broj: 652

Osijek, rujan 2020.

SAŽETAK

Engleski jezik je glavno sredstvo sporazumijevanja u svijetu koje povezuje ljude različitih kultura i nacionalnosti. Pored toga, znanje engleskog jezika pruža nam mogućnost za bolje zaposlenje, cjeloživotno učenje i usavršavanje, kao i lakše sporazumijevanje s drugim ljudima prilikom putovanja.

Engleski jezik je sastavni dio školskog obrazovanja svakog djeteta. Gotovo svi učenici prvog razreda osnovne škole u Hrvatskoj uče engleski kao prvi strani jezik. Osim u školskom obrazovanju, sve je više predškolskih ustanova koje pružaju mogućnost učenja engleskog jezika. Kada govorimo o ranom učenju stranog jezika, igra je nedvojbeno najbolji način poučavanja djece, budući da oni kroz igru istražuju, otkrivaju, povezuju i nesvjesno uče. Naglasak je pritom stoga manje na učenju, a više na stvaranju temelja i samopouzdanja kod djece rane i predškolske dobi za daljnji jezični razvoj u okviru formalnog obrazovnog sustava.

Igra je sredstvo koje djeca koriste kako bih se mogla izraziti i komunicirati s drugima. Ona je vrlo važna aktivnost u djetetovoj ranoj dobi, ali isto tako je vrlo važna poveznica između djeteta i odgojitelja.

Iz tog razloga je ovaj rad usmjeren na igre koje su zastupljene u predškolskim ustanovama u poučavanju engleskog kao stranog jezika. Pored toga što se daje pregled temeljnih karakteristika igre i njezina utjecaja na cjelokupni razvoj djeteta, u pogledu ranog poučavanja engleskog kao stranog jezika rad pruža uvid u najčešće zastupljene vrste igara koje odgojitelji i poučavatelji toga jezika koriste u radu s djecom. Utvrđeno je da poučavatelji najčešće koriste igre s pokretom koje objedinjuju tjelesni pokret i pjesmu, ponajprije kako bi se zadovoljila potreba djece za kretanjem, no zastupljene su i igre s riječima koje se odnose na pogađanje riječi, pridruživanje, zapamćivanje i sl.

Ono što igre čini posebnima je svakako to što djeci uvijek izmamljuju osmijeh na lice te im pružaju zadovoljstvo i veselje.

Ključne riječi: igra, engleski kao strani jezik, jezik, poučavatelj, vrtić

ABSTRACT

The English language is the main tool of communications in the world. English connect people of different cultures and nationalities. Beside that, the knowledge of English gives us the opportunity for a better job, lifelong learning, as well as communicating with people on travels.

English is an important part of every child's education. Almost all first grade students in Croatia learn English as the first foreign language in primary school. There is also a growing number of kindergartens where preschool children can start to learn English. As for early learning of foreign languages, the best approach to teaching undoubtedly is game-based due to the fact that children explore, connect and unconsciously learn while playing. The emphasis is thereby less on learning, and more on building solid foundations and self-confidence for the future language development within the formal education system.

Game is a tool that children use for expressing themselves and communicating with others. It is an extremely important activity in early childhood, as well as an important connection between the child and the preschool teacher.

That is why this paper is aimed at exploring games that are used in early learning English as a foreign language. Beside giving a detailed description of the basic characteristics of games and their impact on child development, the paper also presents the most commonly used games in early learning and teaching of English. It was established that the most popular games are those combining physical movement and songs, most likely in order to satisfy children's need for movement, but other types of games were also found. These are word games including activities such as guessing the right words, matching and memorizing.

What makes games so special is the fact that they put a smile on children's faces and provide satisfaction and joy.

Key words: game, English as a foreign language, language, educator, kindergarten

Sadržaj

1. UVOD	7
2. ŠTO JE IGRA?.....	8
2.1. Osnovne karakteristike igre.....	9
3. UTJECAJ IGRE NA RAZVOJ DJETETA	10
3.1. Tjelesni razvoj djeteta	10
3.2. Kognitivni razvoj djeteta.....	11
3.3. Emocionalni razvoj djeteta.....	11
3.4. Socijalni razvoj djeteta	12
4. KLASIFIKACIJA DJEČJE IGRE.....	13
5. RANO UČENJE ENGLSKOG KAO STRANOG JEZIKA	15
5.1. Prirodno (situacijsko) učenje i TPR	16
5.2. Vrste igara u ranom učenju engleskog kao stranog jezika	18
6. ZAKLJUČAK.....	23
7. LITERATURA.....	24
8. PRILOZI	27

1. UVOD

Poznavanje engleskog jezika danas je vrlo važno, osobito zbog toga što nam omogućava komunikaciju gotovo sa svim ljudima svijeta. Engleski jezik pruža nam veće mogućnosti u obrazovanju, zapošljavanju ili ako odlučimo negdje otputovati.

Poznato je da učenje stranih jezika od najranije dobi pozitivno utječe na djetetov razvoj, primjerice na poboljšanje kognitivnih sposobnosti i razvoja govora. Stoga je uključivanje djece u rano učenje engleskog ili nekog drugog stranog jezika iznimno važno. Dobrobiti ranog učenja stranih prepoznate su diljem Europe, a neobavezni se program učenja stranih jezika uvodi u sve veći broj europskih vrtića (Enever, 2011). Sukladno tomu, i u hrvatskim vrtićima učenje stranih jezika, prije svega engleskog, iznimno popularno. Primjerice, samo u Dječjem vrtiću Osijek, engleski se uči u 18 do 28 podcentara (Ćosić, 2019). Brojni su roditelji tako prepoznali vrijednost ranog učenja engleskog jezika zbog čega izdvajaju značajna financijska sredstva kako bi svojoj djeci omogućili rani početak učenja toga jezika.

Učenje stranog jezika u ranom razdoblju ne bi bilo moguće bez posebnog pristupa djeci, a to je situacijsko učenje, a odnosi se, među ostalim, na način učenja u dijalogu s odgojiteljem u kontekstu igre i svakodnevnim praktično-životnim situacijama, koje su pretpostavka za razumijevanje prvih govornih izraza. Pored toga odgojitelj stvara poticajno okruženje kvalitetnim brojalicama, igrama s pjevanjem, kratkim poetskim tekstovima, pjesmama i pričama, zatim vizualnim opažanjem, pokretom i ritmičkim elementima putem dječjih brojalica (Dječji vrtić Osijek, 2020:1). Drugim riječima, igra kao najvažnija stavka djetetova života, ključno je sredstvo u ranom poučavanju stranog jezika. To potvrđuje i istraživanje I. Ćosić (2019) koja je utvrdila da se pri poučavanju engleskog kao stranog jezika u Dječjem vrtiću Osijek najčešće koriste igre, metoda razgovora, glazba i igrokazi. Pritom važnu ulogu igra tzv. TPR metoda, o čemu će biti više riječi kasnije. Mnoga istraživanja, naime, pokazuju da djeca u ranom razdoblju brže uče uz pokrete te uz pomoć glazbe i slika. Djeca tada imaju mogućnost povezivati glazbu i pokret i na taj način lakše pamte riječi (Andraka i Jurković, 2015).

Sukladno tomu, kroz analizu relevantne literature ovaj rad pruža pregled temeljnih karakteristika igre kao i vrsta igara koje se koriste u ranom poučavanju engleskog kao stranog jezika.

2. ŠTO JE IGRA?

Igra je osnovno sredstvo koje djeca koriste kako bi istražili svijet oko sebe. Djeca istražuju pomoću osjeta i igrajući se određenim predmetima. Putem igre djeca će znati komunicirati s drugom djecom i razvijati svoj socijalni život. Odnosno, oni će naučiti dijeliti stvari s drugima i ono što je najvažnije, razvit će empatiju.

Odgojitelji imaju važnu ulogu poticati djecu na igru i razvijanje socijalnih vještina ali isto tako je vrlo važno stvarati poticajni prostor za djecu. Također, roditelji su važan dio djetetova odgoja i vrlo je važno uključiti ih u razvoj djeteta u predškolskoj ustanovi. Igra može biti inicirana od strane djeteta ali isto tako može biti pod vodstvom odgojitelja. Odgojitelj može inicirati igru ali on ne može procijeniti u kojem će smjeru igra odvesti djecu. Važno je da prati interes djece i pripremi aktivnosti (Frković, 2018).

Igru koristimo i kao samo sredstvo učenja. Djeca uče i počinju shvaćati o odnosima među predmetima, kako se prilagoditi u određenim situacijama, uče razvrstavati i rješavaju problemske situacije (Juričić, 2017). Učenje kroz igru djeci pruža osjećaj zadovoljstva i sreće. Putem igre, djeca tako imaju mogućnost učiti strani jezik. Iz tog razloga je igra najbolje sredstvo učenja. Djeca na stranom jeziku uče pjevati pjesmice, brojalice, kretati se cijelim tijelom i uključivati strane riječi. Dobar dokaz pravilnog učenja jest kada djeca koriste pjesme na stranom jeziku u svojoj slobodnoj igri. Pritom važnu ulogu imaju pjesme čiji je cilj potaknuti lakše zapamćivanje te pravilan izgovor (Frković, 2018), o čemu će više riječi biti kasnije.

2.1. Osnovne karakteristike igre

Igra je slobodna djetetova aktivnost i najčešće značajke same igre su one koje potiču djetetovu maštu, igru uloga, stjecanje pravila i primjenu u igri (Dimitrov, 1999). Ona je potaknuta raznim utjecajima iz sredine. Prisutan je razvoj mašte putem igre i djeca počinju razumjeti igru u kojoj oni sami postavljaju cilj i ostvaruju ga. Ali isto tako dijete u igri iskazuje svoje osjećaje, misli i potrebe.

Prema Klarin (2017) svaku igru možemo razvrstati prema njezinim elementima a to su: satisfakcija, dobrovoljnost i aktivna uključenost. Else (2014 u Klarin, 2017: 7) navodi sljedeće osnovne karakteristike igre: ona je proces, samostalan je izbor, dovoljno je sigurna, cjelokupno je iskustvo, oslobođena je od vremena, prevladava znatiželja, zadovoljstvo, različita je za svakoga i sama sebi je svrha.

Dobro poznata aktivnost djece je igra uloga. Igra uloga najčešće se usko veže za njihovu obitelj. Poticaji dolaze iz društvene sredine i oni su svakodnevno izloženi medijima kao što su animirani filmovi, glazba, serije, emisije. Klarin (2017) navodi sljedeće zajedničke karakteristike igre:

- ✓ „Igra je intrinzično motivirana, nije potaknuta vanjskim poticajima, nije obvezna.
- ✓ Igra je spontana, oslobođena je vanjskih kazni, ona je sama sebi svrha.
- ✓ U igri se pita: Što ja mogu s ovim predmetom ili osobom?
- ✓ Igra nije ozbiljna izvedba aktivnosti ili ponašanja.
- ✓ Igra je oslobođena vanjskih pravila.
- ✓ Igra uključuje aktivni angažman“ (Klarin, 2017:6).

Igra je slobodna aktivnost svakog djeteta i kao takva ima svoj utjecaj u izgradnji djeteta kao cjelovitog bića. Također se na igru može gledati kao progres, igra kao sudbina, igra kao snaga, igra kao identitet, igra kao imaginacija, igra kao istraživanje sebe i igra kao neozbiljnost (Sutton-Smith, 1997 u Klarin, 2017).

3. UTJECAJ IGRE NA RAZVOJ DJETETA

Igra utječe na djetetov budući život. Ona kao aktivnost izgrađuje dijete u cijelosti. Igra je potreba svakog djeteta, stoga ona potiče osjećaj zadovoljstva. Igra potiče dijete na kretanje i istraživanje. Djeca na taj način razvijaju svoje osjete njuha, sluha, okusa i opipa. Djeca najbolje uče kada istražuju. Nadalje, igra pozitivno utječe na djetetovo zdravlje jer imaju potrebu za trčanjem, kretanjem, penjanjem (Moscarda, 2015). Pomoću igre razvijaju se tjelesne, socijalne, kognitivne, emocionalne sposobnosti djeteta.

3.1. Tjelesni razvoj djeteta

Potreba djeteta za hodanjem, trčanjem, penjanjem, skakutanjem, važan je čimbenik razvoja. Djeca na taj način razvijaju motoriku i koordinaciju. Odgojitelji mogu imati utjecaj na djetetov tjelesni razvoj tako da provode tjelesne aktivnosti, igre i osiguravaju mu poticajnu okolinu. Dijete igrajući se razvija svoju koordinaciju, motoriku i doprinosi zdravlju vlastitog organizma. Ono samo bira sa čime i kako će se igrati. Dijete će izbjegavati ono što nije u mogućnosti učiniti, no odrasli mu moraju pružiti puno poticaja, razumijevanja i strpljenja. Tjelesni razvoj djeteta se sa godinama mijenja. Dijete ima sve veću potrebu za kretanjem kako odrasta pa time i koordinacija i motorika postaju sve složenije (Klarin, 2017).

Motorika se ne može u potpunosti razviti ako u nju nije uključena igra (Krmptić, 2015). Autorica Klarin (2017) navodi kako se motorika u ranom razdoblju dijeli na finu i grubu motoriku. Finu motoriku dijete razvija pomoću crtanja, pisanja, bojanja. Kada govorimo o gruboj motorici tada mislimo na ravnotežu, koncentraciju. „Kroz igru dijete zadovoljava vrlo važnu potrebu, potrebu za kretanjem u osnovi koje je ne samo tjelesni razvoj već i drugi aspekti razvoja. Kroz pokret dijete zapaža, predočava, misli, mašta i pamti“ (Klarin, 2017: 23). Iz tog razloga, odgojitelji trebaju djeci osigurati igre u kojemu oni razvijaju svoje tjelesne aktivnosti. One mogu uključivati natjecateljske igre, zajedničke i pojedinačne aktivnosti.

3.2. Kognitivni razvoj djeteta

Djeca kroz igru uče. Igra im pruža mogućnosti da saznaju nove informacije o svijetu koji ih okružuje. Igra pruža djeci mogućnost da kroz nju uče čitati i pisati. Osim čitanja i pisanja, dijete razvija sposobnosti igre pretvaranja, rješavanja jednostavnih matematičkih radnji (Klarin, 2017). Znatiželja i motiviranost bit će prisutna kada žele saznati informacije koje se temelje na njihovim interesima i zanimanju. Odgojitelji bi stoga trebali djeci osigurati okolinu i dovoljan broj informacija kako bi se djecu poticalo na njihov daljnji razvoj.

3.3. Emocionalni razvoj djeteta

Emocije su izričito važan dio djetetova života. Pravilan razvoj i zdrav način života doprinijeti će djetetovom emocionalnom životu. Svakoj osobi su potrebne ljubav, pažnja, utjeha i sigurnost. Dijete u ranoj dobi iskazuje svoje emocije, na taj način iskazuje svoje potrebe. Kako dijete odrasta, njegove emocije postaju sve izraženije i složenije. Za zdrav emocionalan razvoj djeteta potrebno je zdravo okruženje. Prema Klarin (2017) djeca koja imaju učestale negativne emocije, mogu razviti posljedice kao što su depresivnost, anksioznost i javlja se rizik razvoja psihičkih poteškoća. Krmpotić (2015) navodi da je vrlo važno dijete poticati na razvoj samoregulacije. Samoregulaciju možemo gledati kao zadržavanje svojih vlastitih želja i pri tome nam pomaže samokontrola. Vršnjaci imaju veliki utjecaj na dječji emocionalni razvoj. Dijete uči komunicirati sa drugima, razmjenjivati osjećaje, misliti i igrati se. „Kroz igru dijete uči izražavati emocije na prikladan način, rješavati konflikt, uskladiti svoje i tuđe potrebe“ (Klarin, 2017: 26). Dijete na taj način stječe empatiju. Dječje emocionalno izražavanje vrlo je kratkotrajno i često se mijenja (Krmpotić, 2015). Podrška od strane odgojitelja i roditelja bitna je odrednica djetetova života. Njihova je zadaća djeci pružiti sigurnost, ljubav i pažnju.

3.4. Socijalni razvoj djeteta

„Socijalizacija se u najširem smislu definira kao proces tijekom kojeg ljudi stječu stavove i vrednote određene kulture te uče ponašanja koja smatraju prikladnima za pojedince, članove određenog društva“ (Raboteg-Šarić, 1997). Socijalizacija je važna odrednica djetetova života jer će mu omogućiti pripadanje i igranje sa svojim vršnjacima. Djeca kako odrastaju, tako razvijaju prijateljske odnose. Od vrtićke dobi djeca promatraju prijatelje s kojima se igraju, no kako odrastaju, prijateljstvo postaje sve složenije. Postoje četiri razine djetetovih socijalnih odnosa: prva u kojoj dijete razvija suosjećanje sa drugom djecom, druga (rana školska dob) koja se temelji na razvoju suradnje, treća (srednje i kasno djetinjstvo) se temelji na razvoju empatije, četvrta (adolescencija) u kojoj se javlja uravnoteženost između prijateljskih odnosa i osobnog prostora (Klarin, 2017). Pomoću socijalizacije, djeca razvijaju govor. Pravilno izgovaraju riječi i rečenice, pravilno artikuliraju glasove i sudjeluju u razgovoru.

U socijalnom razvoju nailazimo na probleme socijalizacije u odnosima s vršnjacima. Djeca koja nisu dovoljno razvila svoje vještine govora i ona koja nemaju izrazito dobre sposobnosti komuniciranja sa drugima, najčešće su odbačeni (Šturlić, 2015). Vršnjaci takvu djecu mogu podrugivati i izbacivati iz igre. Takva djeca mogu razviti osjećaj odbačenosti, ne pripadanja. U takvim situacijama izrazito je potrebna podrška roditelja i odgajatelja (Šturlić, 2015). Svakom djetetu treba omogućiti pravilan razvitak svojih socijalnih odnosa. Jedan od načina je kroz igru. Prema Klarin (2017) igra može biti socijalna i nesocijalna te paralelna igra. Djeca imaju sposobnost u ranoj dobi razviti izmišljene prijatelje i to se najčešće smatra kao igrama imaginacije i mašte. Razvoj odnosa s drugom djecom može doprinijeti igri. Igra tada može biti suradnička, usporedna, povezujuća. Kada se dijete igra samo, tada je prisutna nesocijalna aktivnost. U igri starija djeca pokazuju želju i mogućnosti za pomaganjem mlađoj djeci. Starija djeca se osjećaju ponosno, dok mlađa djeca prate sve što rade stariji vršnjaci.

4. KLASIFIKACIJA DJEČJE IGRE

Prema Klarin (2017) klasifikaciju igre možemo rasporediti na stariju i novu. Starija klasifikacija sadržava: igre promatranja, samostalne igre, usporedne, povezujuće i suradničke igre, dok novija klasifikacija sadržava: fizičke igre, igre pretvaranja, jezik, igre s pravilima i kreativne igre.

Fizičke igre se temelje na uključivanju cijelog djetetova tijela. Djeca na taj način aktiviraju mišići i razvijaju koordinaciju. Osim pokreta tijelom, u fizičke igre također pripadaju manipulativne igre, istraživačke igre (koje su gotovo svakodnevno uključene u igru djece) i konstruktivne igre (Klarin, 2017).

Igra pretvaranja je najučestalija igra kod djece. Kada govorimo o igri pretvaranja, mislimo na dramske igre, igre uloga u kojoj djeca najčešće oponašaju radnje svojih roditelja, različite sociodramske igre, igre fantazija, početnog računanja i pisanja (Klarin, 2017). Igre pretvaranja su prepoznatljive po tome što uključuju socioemocionalni razvoj, razvoj ličnosti, spoznajni razvoj, razvoj govora, komunikacije i izražavanja. Djeca kroz igru pretvaranja razvijaju socijalne vještine, stoga postaju uspješniji pri izgovaranju rečenica i artikulaciji glasova.

Jezik je sredstvo pomoću kojeg se sporazumijevamo s drugim ljudima. Jezične igre uključuju zvuk i riječi. Takve igre uključuju spontano korištenje riječi i zvukova u obliku ritma i repetitivnih radnji. Ova skupina igara obuhvaća i šaljive i zabavne priče (Klarin, 2017).

Igra s pravilima vrlo je česta aktivnost u djetetovom predškolskom razdoblju. „Igra s pravilima omogućuje djetetu isprobavanje različitih oblika suradnje, natjecanje, pobjeđivanje i gubljenje“ (Klarin, 2017: 34). Igra može sadržavati dvije vrste pravila: postojeća i ona koja se stvaraju tijekom igre. Za provođenje igre s postojećim pravilima jako je važno da djeca dobro usvoje pravila. (Mahmutović, 2013). Djeca bi pravila trebala razumjeti. Odgojitelji i roditelji imaju važnu ulogu u objašnjavanju pravila tako da ona budu jasna djeci. Ako nisu dovoljno usavršila pravila, djeca neće moći izvršiti aktivnosti koje igra zahtijeva. Klarin (2017) navodi kako igra može biti rizična. Igra može dovesti djecu do sukoba ako se ne pridržavaju postojećih pravila. Igra s pravilima također ima svoje prednosti. Djecu se uči prihvaćati poraz i pobjedu te se razvija natjecateljski karakter. Odgojitelj bi trebao stvoriti situacije da svako dijete dođe do izražaja. Suradujući na zajednički način, djeca dolaze do cilja. Tijekom igre s pravilima dolazi

do izražaja i djetetov karakter. Djeca imaju mogućnost da postojećim pravilima dodaju svoja osobna.

Kreativna igra djeteta najčešće je prisutna kada dijete želi izraziti svoje osjećaje, misli i potrebe i pri tome koristi različite predmete (Klarin, 2017). Kreativnu igru možemo sagledati kao igru u kojem dijete se slobodno izražava, stoga je ona uključena u razne aktivnosti. Dijete na taj način razvija svoje stvaralaštvo, maštu i kreativnost, ali isto tako i socijalne vještine. Odgojiteljeva je zadaća pružiti mnoštvo materijala koje djeca mogu iskoristiti.

5. RANO UČENJE ENGLESKOG KAO STRANOG JEZIKA

Kvalitetan razvoj djeteta podrazumijeva mnoštvo poticaja od strane roditelja, odgojitelja i stručnih suradnika. Vrtić djetetu ponajprije omogućuje razvoj socijalnih vještina. Osim socijalnih vještina, poželjno je da djeca budu uključena u programe učenja engleskog kao stranog jezika. Učenje engleskog jezika u ranom razdoblju, naime, može imati veliki utjecaj na djetetov budući razvoj i obrazovanje. Lingvisti vjeruju da je najbolje početi s učenjem stranih jezika što ranije, čak prije šeste godine, jer upravo tu dob karakterizira sposobnost oponašanja pravog izgovora (Vilke, 1991). Ranim učenjem engleskog jezika razvijaju i poboljšavaju svoje govorno izražavanje i artikulaciju glasova.

Osim toga, u skladu s Ćosić (2019: 10), smatramo da učenje stranih jezika donosi značajne dugoročne dobrobiti u dječjem razvoju te ga se ne može smatrati bespotrebним opterećivanjem djece suvišnim informacijama, pogotovo ako se uzme u obzir da su djeca od najranije dobi prirodno izrazito znatiželjna pa ih stjecanje novih znanja raduje umjesto da im predstavlja opterećenje i stres.

Vrlo važna stavka učenja djece stranog jezika jest u dobroj povezanosti i atmosferi između djeteta i odgojitelja (Silić, 2007). Djeca će lako naučiti i razumjeti riječi i izraze na stranom jeziku ako za njih imaju neko osobno značenje. Odgojitelji odnosno poučavatelji zato trebaju dobro razmisliti kako bi mogli djecu motivirati na aktivnosti na stranom jeziku. Jedan od načina je napraviti dobar ugođaj i na taj način potaknuti dijete kako bi igra i aktivnost djece bila uspješna. Pritom je važna dobra priprema poučavatelja jer je rano poučavanje stranog jezika iznimno odgovorno i zahtjevno.

5.1. Prirodno (situacijsko) učenje i TPR

Engleski jezik je danas osnovno sredstvo sporazumijevanja u svijetu. Iznimno je važno djecu rano i pravilno uključiti u strani jezik. Kada se govori o pravilnom uključivanju djece u strani jezik, misli se na to da su materijali i aktivnosti prilagođeni djeci i njihovoj dobi (Ćosić, 2019). Djeca posebice stječu znanje i iskustvo ako je ono dio njihovog interesa.

Materijali bi uvijek trebali biti dostupni djeci kako bi oni mogli istraživati, igrati se i obavljati određene aktivnosti. „Stoga, što je okruženje za stjecanje novih iskustava u različitim aktivnostima, životnopraktičnim situacijama i igrama poticajnije, raznovrsnije i zahtjevnije, to će djeca prirodnim putem stjecati sve više znanja, bez teškoća“ (Silić, 2017: 22). Na taj način se stvara situacijsko okruženje u kojemu djeca mogu prirodno usvajati engleski jezik.

Dječji vrtić Osijek (2020) sažeto prikazuje najvažnije stavke programa ranog učenja engleskog jezika i načine njihova izvođenja:

1. Način:

- Način učenja u dijalogu s odgojiteljem u kontekstu igre i svakodnevnim praktično životnim situacijama, koje su pretpostavka za razumijevanje prvih govornih izraza.
- Odgojitelj neprekidno djetetu „tumači“ radnje, te stalno prevodi sve što se događa i radi. Na taj način utječe na razvoj pasivnog razumijevanja i učenja jezika, a tek kasnije pasivno razumijevanje prerasta u aktivni jezik.

2. Način:

- Odgojitelj stvara bogato jezično okruženje kvalitetnim brojalicama, igrama s pjevanjem, kratkim poetskim tekstovima, pjesmama i pričama.
- Odgojitelj organizira učenje u koje se uključuju sva dječja osjetila, potiče sposobnost slušanja, vizualnog opažanja te pokret i ritmičke elemente putem dječjih brojalica.
- Djeca uče putem osjeta, vida, sluha i konkretne radnje.

Pri poučavanju engleskog jezika, odgojitelji/poučavatelji imaju vrlo važnu ulogu u tom procesu. Podrazumijeva se da djeci trebaju osigurati ugodno okruženje i ponuditi mnoštvo materijala i aktivnosti. Silić (2017) ističe kako oni potiču djecu i stvaraju okruženje za stjecanje socijalnih vještina na materinskom i stranom jeziku. Djeca prve riječi uče tako da slušaju

odrasle. Iz tog razloga je pravilan izgovor iznimno važan. Osim toga, odgojitelji uvijek trebaju djeci pružiti ljubav, sreću i veselje (Ćosić, 2019).

Sukladno Ćosić (2019) može se reći da elementi poput poticajne okoline, dostupnosti materijala, konteksta koji prati interes djece te emocionalne potpore, zajedno čine ono što nazivamo situacijskim pristupom učenju. U tom pristupu poučavatelji najčešće primjenjuju igru. „Kako bi se djeca igrala na engleskom jeziku, važno je da aktivnosti koje potiče odgajatelj budu djeci bliske i zanimljive, kako bi djeca lakše usvojila jezik te ga zatim koristila“ (Frković, 2018: 27). Pored igre, istraživanja su pokazala da odgojitelji češće koriste glazbu, metodu razgovora, igrokaze, animirane filmove, čitanje djeci i ponavljanje za odgojiteljem, no nešto manje koriste radne listove (Ćosić, 2019). Igra će pritom imati najveći učinak osobito ako je vezana za njihove interese, sposobnosti i nešto što za njih ima osobno značenje. Na taj način djeca postaju aktivnija i motiviranija za aktivnosti. Iz tog razloga odgojitelji i poučavatelji pri poučavanju stranog jezika koriste tzv. „TPR“ metodu za koju se smatra da je primjer situacijskog pristupa učenju.

Mnoga istraživanja su, naime, pokazala da djeca lakše i brže uče ako u aktivnosti uključe cijelo tijelo. Iz tog razloga se, osobito u ranom učenju stranog jezika, već dugi niz godina koristi popularna metoda „TPR“ ili, doslovno prevedeno, potpuni fizički odgovor. Za TPR metodu zaslužan je James J. Asher koji je opisuje na sljedeći način: „[studenti] slušaju upute na stranom jeziku i odmah, u početku po uzoru na model, odgovore tjelesnim djelovanjem [...] upute su u početku kratke i jednorječne, a s vremenom sve kompleksnije (Ustani – ustani i obriši svoje ime s ploče)“ (Asher, 1969: 4). Asherova istraživanja su pokazala da kod jednostavnih jednorječnih uputa motorički aspekt tehnike nije bio posebno značajan. „Tek kad se kompleksnost uputa povećala, kretnje su postale varijabla koja je imala dramatičan utjecaj na učenje“ (Asher, 1969: 17). Pritom je važno napomenuti da TPR metoda u počecima učenja ponajprije stavlja naglasak na slušnu tečnost i razumijevanje slušanjem bez inzistiranja na govoru na stranom jeziku. Prilikom provođenja TPR metode, djecu se uči jednostavnim riječima engleskog jezika koje su lako zapamtljive. Naglasak je na usvajanju pravilnog izgovora, ritma i intonacije, a djeca s veseljem prihvaćaju brojne igre i pjesmice koje poučavatelji koriste u tu svrhu.

TPR metoda ima svoje prednosti i nedostatke. Jedna od glavnih prednosti je ta što su sadržaji lako zapamtljivi i zabavni te postoji mogućnost učinkovite provedbe bez obzira na veličinu skupine djece. No, djeca mogu stvoriti osjećaje sramežljivosti i osramoćenosti.

Također mogu imati poteškoća pri izražavanju svojih osjećaja, odnosno nedovoljno razvijen vokabular. Stoga možemo zaključiti da su ovo glavni nedostaci TPR metode (Widodo, 2006).

5.2. Vrste igara u ranom učenju engleskog kao stranog jezika

Analiza udžbenika i nastavničkog priručnika *Cookie and Friends* (2006), koji se najčešće koristi za rano poučavanje engleskog jezika u Dječjem vrtiću Osijek (vidi Ćosić, 2019), a zasigurno i šire, pokazala je da su u ranom učenju zastupljene sljedeće igre koje se odnose na unaprjeđivanje jezičnog razvoja djece:

1. **Igre s pokretom** su vrlo učinkovite jer mnoga istraživanja pokazuju kako djeca tada najviše zapamte. Igre s pokretom uključuju misli, pokrete tijelom i izgovaranje riječi odnosno pjevanje, drugim riječima TPR. Na taj se način kod djece se razvija koordinacija, motorika, razvoj govora i sposobnost artikuliranja svih glasova (Juričić, 2017). Prije provođenja igre s pokretom, važno je djeci dati upute i puno ponavljati ključne izraze i pokrete.

Iz analize je vidljivo da su najviše zastupljene igre s pokretom koje uključuju i pjevanje, što je i očekivano jer je TPR metoda u ranom učenju stranog jezika nedvojbeno najbolji mogući odabir. U nastavku se opisuju navedene igre. To su: *Hello Song*, *Animal Mime*, *Flashcard Game*, *Musical Flashcard*, *Disco Dancing*, *Be an Animal*, *Clap Hands*, *Up and Down*, *Sleeping Spiders*, *Song Revision*, *Animal Groups*, *Rabbit Ears*, *Happy or Sad*.

Hello Song jedna je od inačica uvodnih pozdravnih pjesmica koje se koriste na početku sata stranog jezika. Djecu se uči pozdraviti na engleskom jeziku. Najčešće poučavatelji koriste lutke u provođenju ove aktivnosti. Poučavatelj demonstrira kako se obavlja aktivnost, djeca ga prate. Ovo je vrlo poznata TPR metoda iz tog razloga što djeci „zagrijavamo“ tijelo za daljnje aktivnosti u programu engleskog jezika u vrtiću, ali isto tako na taj način poučavatelji stvaraju ugodaj.

Animal Mime je igra koja je vođena od strane poučavatelja. Poučavatelj daje uputu djeci da se polako i tiho kreću po sobi dnevnog boravka. Poučavatelj odabire djecu i govori im da oponašaju životinje koje su do tada naučili.

Flashcard Game je igra karticama. Poučavatelj može iskoristiti kartice tako da prikazuju djevojčice i dječake. Kada poučavatelj pokaže karticu s djevojčicom, djevojčice mašu. Kada poučavatelj pokaže karticu s dječakom, dječaci mašu. Međutim, lako se može prilagoditi kako bi se na zanimljiv način ponovio bilo koji prethodno obrađeni vokabular.

Musical Flashcards je igra s karticama koje poučavatelji raspoređuju po sobi. Nakon toga, poučavatelji izgovaraju određene riječi koje se odnose na predmete ili životinje, a djeca moraju pronaći to što poučavatelj izgovara i stati pokraj te kartice. Zatim poučavatelji puste glazbu i djeca oponašaju ono što se nalazi na kartici, zatim prestaju kada poučavatelj izgovara drugu riječ.

Disco Dancing je igra u kojoj je uključeno cijelo djetetovo tijelo. Poučavatelj pusti djeci glazbu i djeca slobodno plešu. Nakon nekog vremena, poučavatelj zaustavlja glazbu i kaže: Stop! Dijete koje se prvo zaustavilo je pobijedilo. Ova igra pokreće cijelo djetetovo tijelo.

Be an Animal je igra koju na početku poučavatelji podsjetite djecu kakve pokrete i zvukove primjerice mačka i klokan proizvode. Kada poučavatelj naizmjenično kaže riječ mačka ili klokan, djeca bi trebala oponašati zvukove i pokrete tih dviju životinja. Ako poučavatelj vidi da su djeca uspješna, imaju mogućnost ubrzati igru kako bi ona bila još zanimljivija.

Za **Clap Hands** igru potreban je audio zapis. Poučavatelj pušta djeci „*Clap hands!*“ pjesmu, djeca bi trebala pljesnuti rukama kada u pjesmi čuju riječ „*Clap!*“. Također, u toj igri mogu biti uključene i druge riječi i pokreti (Jump!, Dance! i sl.)

Up and Down je igra u kojoj poučavatelj objašnjava djeci da moraju ustati i pretvarati se da su sunce. Pritom kad čuju „*The sun is up*“, djeca se ustaju, protežu se i izgovaraju „*Hello*“, a kada čuju „*The sun is down*“ djeca idu u čučanj i izgovaraju „*Bye, bye*“. Poučavatelji izmjenjuju redoslijed kako bi djeca pažljivo slušala, no ako dijete pogriješi, ono ispada iz igre.

Sleeping Spiders je igra koju koriste poučavatelji kada žele djecu smiriti. Poučavatelj djeci daje uputu da legnu i pretvaraju se da spavaju. Pritom se ne smiju pomicati i migoljiti. Dijete koje se pomakne ispada iz igre.

TPR Song Revision je način ponavljanja prethodno obrađenih pjesmica i pokreta. Pritom poučavatelj pusti ili pjeva određenu pjesmu te izvodi prateće pokrete, a djeca oponašaju (osnovne TPR pokrete pogledati u Prilogu 1).

Animal Groups je igra u kojoj poučavatelj podijeli djecu u skupine po troje. Pritom im daje kartice sa životinjama. Poučavatelj nasumično govori životinje, a skupina djece koja ima tu životinju mora ustati i oponašati je. Ostala djeca iz drugih skupina bi trebala pritom izbrojati koliko ima životinja koje oni oponašaju.

Rabbit Ears je igra u kojoj djeca koriste svoj srednji prst i kažiprst. Pritom ih postavljaju iznad glave i pomiču ih poput zečjih ušiju. Poučavatelji puštaju pjesmu „*Little Rabbit*“ dok djeca pomiču uši i skaču na prvi refren pjesme.

Happy or Sad je igra u kojoj se poučavatelj koristi karticama. Kada poučavatelj djeci pokazuje sretnu karticu, djeca bi se trebala smijati, biti vesela i skakati po sobi. Kada poučavatelj pokaže tužnu karticu, djeca bi trebala sjesti na pod i biti tužna. Poučavatelj naizmjenično bira kartice kako bi djeca pažljivo slušala. Nakon određenog vremena, umjesto kartica poučavatelji mogu izgovarati riječi.

U ranom poučavanju engleskog jezika također se koriste različite zanimljive igre koje kao takve nisu sadržane u udžbeniku i nastavničkom priručniku *Cookie and Friends*, međutim kako ih djeca vole, smatramo potrebnim spomenuti i sljedeće igre s pokretom:

Simon Says¹ je vrlo poznata igra koja se koristi u ranom učenju engleskog kao stranog jezika. Odgojitelj odnosno poučavatelj prvo daje upute, djeca ga prate. Poučavatelj, primjerice, kaže: *Simon Says - touch your nose!*, a djeca odrade traženi pokret. Kada su djeca usvojila pravilo, igra može trajati duži vremenski period. Pritom postoji mogućnost i da dijete vodi igru. Ova se igra uglavnom igra tako da dijete koje ne odradi traženu naredbu ispada iz igre, međutim može se igrati i bez ispadanja. Djeca kroz igru Simon Says uče slijediti jednostavne naredbe koje uz igru s pokretom lako pamte. Ova igra pozitivno utječe osobito na razvoj razumijevanja slušanjem.

¹ <https://www.considerable.com/entertainment/games/simon-says/>

The Wheels on the Bus² je poznata pjesma koja se također ubraja u TPR igre. Poučavatelj pokazuje pokrete koji su u skladu s riječima u pjesmi. Na primjer, „*The wipers on the bus go swish, swish, swish*“, pri čemu poučavatelj rukama pravi pokrete lijevo-desno. Na taj način djeca lakše usvajaju nove riječi na stranom jeziku te pravilan izgovor.

The Itsy Bitsy Spider³ također je TPR igra koja se koristi u ranom učenju engleskog kao stranog jezika. Poučavatelj prije pjesme s pokretom ispriča djeci priču o pauku. Nakon toga pokaže djeci da stave prste u oblik slova L te lijevu ruku zaokrenu na suprotnu stranu i spoje prstiće. Na taj se način prsti kreću jedni po drugima. Nakon što poučavatelj objasni pokrete, slijedi glazba koja prati pokrete. Djeca pritom razvijaju motoriku te vještinu slušanja.

Head, Shoulders, Knees and Toes⁴ je jedna od najpoznatijih TPR igara. Djeca u ovoj igri uz glazbu uključuju cijelo svoje tijelo. Svrha igre je razumjeti pojedine dijelove tijela na engleskom jeziku, ponoviti ih i pokazati. Ova brza igra s pokretom je izričito važna jer utječe na djetetov razvoj govora, koordinacije, motorike i ritma.

2. **Igre s riječima** se najčešće koriste s predškolskim- uzrastom. One mogu biti usmene, no nerijetko poučavatelji posežu i za radnim listićima. Najčešće zastupljene igre s riječima su igre pridruživanja, zapamćivanja, pogađanja riječi, brojalice, igre slovo na slovo, igre asocijacija i mnoge druge. U tim igrama se, primjerice, mogu uočavati i razlikovati glasovi, mogu se sastavljati i rastavljati riječi i rečenice, grupirati pojmovi, potiče se mašta, kreativnost i slušanje (Juričić, 2017). U svakom slučaju, bogati se rječnik, usavršava se izgovor glasova i potiče ispravan izgovor, kao i opisivanje, prepričavanje i objašnjavanje.

Analiza je pokazala da su u odnosu na TPR igre klasične igre s riječima manje zastupljene u navedenom udžbeniku, a njihov opis donosimo u nastavku.

² <https://www.considerable.com/entertainment/songs/the-wheels-on-the-bus/>

³ <https://www.considerable.com/entertainment/songs/itsy-bitsy-spider/>

⁴ <https://www.eslkidstuff.com/blog/songs/head-shoulders-knees-and-toes>

Matching Pairs je igra zapamćivanja i pridruživanja koja se igra uz pomoć kartica koje su nasumično raspoređene po površini. Dijete u igri može okrenuti samo dvije kartice, nakon toga drugo dijete okreće druge dvije kartice prema želji. Na taj način otvaraju kartice i traže njihov par. Dijete koje nađe par, ima pravo otvoriti nove dvije kartice. Dijete koje ima najviše pronađenih parova, pobijedilo je.

Show Me Blue također je igra s karticama. Igramo ju tako da podignemo karticu i pitamo djecu na engleskom jeziku: „Koja je ovo boja?“ Djeca odgovaraju na engleskom jeziku te pritom uče izgovarati i prepoznavati boje.

Beanbags Game je igra u kojoj se postavljaju kartice na pod i nacrtava se krug oko njih. Poučavatelj svakom djetetu daje vrećicu. Kada poučavatelj kaže npr. olovka, djeca bacaju svoje vrećice na taj predmet na kartici. Djeca koja bace vrećicu na krivu karticu ispadaju.

6. ZAKLJUČAK

Engleski jezik je danas glavno sredstvo sporazumijevanja u svijetu. U pogledu učenja i obrazovanja, engleski nam jezik olakšava pronalazak brojnih korisnih informacija i stručnih sadržaja. To je jedan od glavnih razloga zašto trebamo djecu rano poučavati engleskom jeziku. Djeca uz pomoć engleskog jezika tako od malih nogu šire svoje obrazovne i kulturne vidike. Pravilno rano učenje engleskog jezika pozitivno će se odraziti na djetetovu budućnost u obrazovanju.

Pritom važna uloga pripada prirodnom (situacijskom) učenju kao i TPR metodi. Naglasak je dakako na usvajanju osnovnog jezičnog vokabulara kroz komunikacijske sadržaje u igri i spontanoj interakciji. Kombinacija pokreta, glazbe, govora i pjevanja te gotovo svih osjetila kroz brojne TPR igre zasigurno je pravi odabir u ranom učenju i poučavanju stranog jezika.

Sukladno tomu, analiza jednog od najčešće korištenih udžbenika u ranom učenju engleskog kao stranog jezika je pokazala da su najviše zastupljene tzv. igre s pokretom koje obuhvaćaju TPR, poput *Animal Mime*, *Up and Down*, *Sleeping Spiders*, *Flashcard Game*, *Rabbit Ears*, *Happy or Sad* i druge. U manjoj su mjeri zastupljene klasične ili tradicionalne igre s riječima poput *Matching Pairs*, *Show Me Blue* ili *Beanbags Game*.

Igra je u ranom razdoblju najvažnija djetetova aktivnost koja djetetu omogućuje slobodu izražavanja, razvoj kreativnosti i izražavanja emocija. Igra će izgraditi dijete kao zdravu, cjelovitu i kreativnu osobu, a igre na stranom jeziku dodatno će obogatiti dijete u svakom mogućem pogledu, bilo intelektualnom, jezičnom, kulturnom ili društvenom.

Pritom važna uloga pripada poučavateljima koji se trebaju potruditi kako bi djeca zavoljela strani jezik te igrajući se s jezikom bila sretna, zadovoljna i motivirana.

7. LITERATURA

- Andraka, M., Jurković, A. (2015). Potiču li udžbenici za rano učenje stranog jezika u razvoju strategija učenja vokabulara?, *Strani jezici: časopis za primijenjenu lingvistiku*, Vol. 44, No. 1, 29-53
Preuzeto s https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=243063
(Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Asher, J.J. (1969). The Total Physical Response Approach to Second Language Learning, *The Modern Language Journal*, 53,1,3-17
- Ćosić, I. (2019). *Stručni profil poučavatelja engleskog jezika u Dječjem vrtiću Osijek* (Završni rad). Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
Preuzeto s <https://repozitorij.foozos.hr/islandora/object/foozos:881>
(Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Dimitrov, D. (1997). Igra i obogaćivanje dječjih međusobnih odnosa, *Dijete, vrtić i obitelj* – časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, No.9, 22, Zagreb: Uloga roditelja “Korak po korak“
- Dječji vrtić Osijek (2020). Program ranog učenja engleskog jezika, Osijek, 7-8
Preuzeto s http://vrticiosijek.hr/wp-content/uploads/2020/04/katalog_programa.pdf
(Pristup ostvaren 2. rujna 2020.)
- Enever, J. (2011). *ELLiE: Early Language Learning in Europe*. British Council.
- Frković, K. (2018). *Situacijski pristup učenju stranog jezika u ranoj i predškolskoj dobi* (Završni rad) Rijeka: Učiteljski fakultet u Rijeci.
Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/ufri:346> (Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Harper, K., Reilly, V., Covill, C. (2006), *Cookie and Friends: Starter: Teacher's Book*, Oxford: OUP

- Harper, K., Reilly, V., Covill, C. (2006), *Cookie and Friends: Starter: Classbook*, Oxford: OUP
- Juričić, D. (2017). *Velika enciklopedija malih aktivnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
- Klarin, M. (2017). *Psihologija dječje igre*, Zadar: Sveučilište u Zadru
- Krmpotić, M. (2015). *Motorički razvoj djece predškolske dobi* (diplomski rad). Zagreb: Kineziološki fakultet.
Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/kif:49>
(Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Mahmutović, A. (2013). Značaj igre u socijalizaciji djece predškolskog uzrasta. *Metodički obzori*, Vol. 8(2013)2, No.18
Preuzeto s https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=169149
(Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Moscarda, N. (2015). *Igra djece predškolske dobi* (Završni rad). Pula: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
Preuzeto s <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:29>
(Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Raboteg-Šarić, Z. (1997). Uz temu - Socijalizacija djece i mladeži. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*. 423-425.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/file/50168>
(Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Silić, A. (2007). *Prirodno učenje stranoga (engleskoga) jezika djece predškolske dobi*. Zagreb: "Mali Profesor".

- Šturlić, M. (2015). *Problemi u socijalizaciji djece: povučeno i agresivno dijete* (Završno rad). Zagreb: Učiteljski fakultet, odsjek za učiteljske studije Petrinja. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:147:232652> (Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)
- Widodo, H. P. (2005). Teaching children using a total physical response (TPR) method: Rethinking. *Bahasa dan seni*. 33(2), 235-248. Preuzeto s <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.620.8538&rep=rep1&type=pdf> (Pristup ostvaren 12. srpnja 2020.)

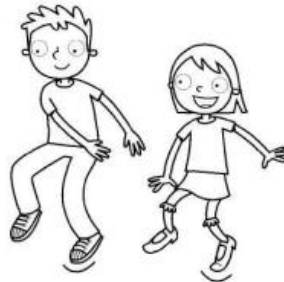
8. PRILOZI

Prilog 1.

Total physical Response (TFR) actions

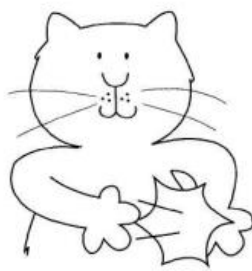
Close your eyes.

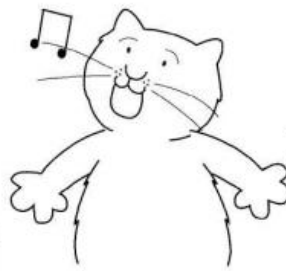
Skip.

Jump.

Clap.

Sing.

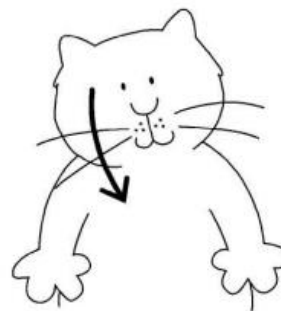
Dance.

Wave your arms.

Stamp your feet.

Nod your head.

